

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/233848,Cykl-etud-edukacyjnych-Niemcy-Twarze-zbrodni-1939-1945-Odc-3-Johannes-Thummler.html>
28.02.2026, 06:22

Cykl etiud edukacyjnych „Niemcy. Twarze zbrodni 1939–1945”. Odc. 3: Johannes Thümmler

21.11.2025

[Zbrodnie niemieckie](#)

W trwającej od 1 września 1939 r. do 8 maja 1945 r. drugiej wojnie światowej życie straciło kilka milionów obywateli Polski. Okupacja niemiecka na ziemiach polskich należała do najbardziej krwawych i wiązała się z masowymi zbrodniami: Holokaustem, egzekucjami i deportacjami do obozów koncentracyjnych polskiej inteligencji, brutalnymi pacyfikacjami, masowymi przesiedleniami, pracą przymusową, grabieżą dzieł sztuki i rabunkową eksploatacją gospodarki.

W najnowszym cyklu etiud filmowych przygotowanych przez Biuro Badań Historycznych IPN przy udziale Centralnego Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego przedstawiamy sylwetki wybranych zbrodniarzy, którzy byli odpowiedzialni za politykę okupacyjną III Rzeszy. Prezentujemy postacie znane, pełniące funkcje na poziomie centralnym (jak Hans Frank) lub regionalnym (jak Albert Forster, Fritz Bracht czy Johannes Thümmler), ale także mniej znane (jak Erwin Wester, Martin Weiss, Franz Schmidt czy Harry Siegmund). Wyjaśniamy, kim byli i czym zajmowali się przed wojną, na czym polegała ich działalność i jakie były ich losy po wojnie. Czy ponieśli odpowiedzialność za zbrodnie?

Odcinek 1: Hans Frank

Dr Hans Frank: zbrodniarz wojenny, polityk NSDAP i prawnik niemiecki, ur. 23 maja 1900 r. w Karlsruhe, stracony 16 października 1946 r. w Norymberdze; pełnomocnik prawny Adolfa Hitlera i wielu działaczy oraz bojówkarzy NSDAP (1925–1933); poseł do Reichstagu (1930–1945); minister sprawiedliwości Bawarii i komisarz Rzeszy do spraw ujednolicenia wymiaru sprawiedliwości w poszczególnych krajach związkowych (1933–1934); jeden z 18 reichsleiterów NSDAP (jako szef departamentu prawnego), założyciel i prezes Akademii Prawa Niemieckiego (1933–1942); minister bez teki rządu Rzeszy (1934–1945); zwierzchnik niemieckiej administracji cywilnej i gauleiter NSDAP w Generalnym Gubernatorstwie (1939–1945); współtwórca oraz realizator hitlerowskiej polityki eksterminacji Polaków i Żydów, a także niszczenia kultury i grabieży gospodarczej dużej części Polski; po ucieczce z Krakowa do Górnej Bawarii aresztowany przez Amerykanów w Neuhaus 4 maja 1945 r.; skazany na karę śmierci przez Międzynarodowy Trybunał Wojskowy 1 października 1946 r.

Premiera 12 października 2025 r. na kanale IPNtv:

Odcinek 2: Oskar Dirlewanger

Oskar Dirlewanger urodził się 26 września 1895 r. w Würzburgu. W 1913 r. jako ochotnik wstąpił do armii, do kompanii karabinów maszynowych 123. Pułku Grenadierów. Podczas I wojny światowej uczestniczył w walkach zarówno na froncie zachodnim, jak i wschodnim. Wtedy też

odniósł pierwsze rany, a w ich wyniku miał trwały 40 proc. uszczerbek na zdrowiu. W latach dwudziestych należał do kilku Freikorpsów i uczestniczył w walkach m.in. w Wirtembergii, Turynii, Westfalii oraz na Górnym Śląsku. W sierpniu 1925 r. obronił stopień doktora nauk politycznych. Od lat dwudziestych aktywnie działał na rzecz partii NSDAP. Od 1932 r. był członkiem oddziałów SA. W 1933 r. został dyrektorem Urzędu Pracy w Heilbronn. W 1934 r. skazano go i osadzono w więzieniu w Ludwigsburgu. Aby się zrehabilitować, po wyjściu na wolność wyjechał do Hiszpanii i wziął udział w wojnie domowej. Po unieważnieniu wyroku w 1940 r. został wcielony do Waffen-SS. W maju 1940 r. Dirlewangerowi powierzono dowodzenie SS-Wilddiebkommando „Oranienburg” (Oddziałem Kłusowników „Oranienburg”). Wkrótce jednostkę przekształcono w SS-Sonderkommando „Dirlewanger”. Aresztowano go prawdopodobnie w kwietniu 1945 r. i osadzono w Areszcie Wschodnim w Altshausen. Zginął 7 czerwca 1945 r. zakatowany przez wartowników.

Premiera 23 listopada 2025 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 3: Johannes Thümmeler

Johannes Thümmeler urodził się w 1906 r. w Chemnitz w Saksonii. Ukończył studia prawnicze i jeszcze w 1932 r. wstąpił do NSDAP. Po przejęciu władzy przez Hitlera związał się z aparatem policyjnym; wkrótce został zastępcą szefa Gestapo w Dreźnie, następnie zaś szefem gestapo w rodzinnym Chemnitz. W październiku 1943 r. trafił do Katowic. Nie tylko stał tam na czele gestapo, ale był też „dowódcą policji bezpieczeństwa i służby bezpieczeństwa” na teren prowincji górnośląskiej. Podlegała mu całość działań represyjnych wobec polskiego ruchu oporu, jak też sądownictwo doraźne; podczas wyjazdowych posiedzeń tego „sądu” w obozie Auschwitz skazano na śmierć co najmniej trzy tysiące osób. Thümmeler aktywnie uczestniczył w tych rozprawach, będących parodią wymiaru sprawiedliwości.

Po wojnie znalazł się w zachodnich Niemczech. Przez aliantów skazany został ostatecznie na zaledwie 180 dni obozu pracy. W 1964 r. wystąpił jako świadek we frankfurckim procesie załogi obozu Auschwitz, wzbudzając zdumienie swym niesłychanym tupetem. Nigdy już, pomimo usiłowań, nie stanął przed sądem jako oskarżony. Zmarł w 2004 r. w Eriskirch nad Jeziorem Bodeńskim.

Premiera 14 grudnia 2025 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Centrala

Zbrodnie niemieckie

Obejrzyj